

# POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

<b>Název práce:</b>	Využití dramatické výchovy při rozvoji dětí s narušenou komunikační schopností
<b>Autor/ka práce:</b>	Bc. Petra Benešová
<b>Studijní program:</b>	Dramatická výchova
<b>Typ studijního programu:</b>	navazující magisterský

## Vymezení cíle a jeho naplnění:

Diplomantka si jako cíl předsevzala ověřit možnosti dramatické výchovy v kontextu naplňování vzdělávacích cílů předškolního vzdělávání u dětí s narušenou komunikační schopností v prostředí mateřské školy. Přímo pak v logopedické třídě, kde vyučuje. Výzkumu se zúčastnilo čtrnáct dětí, čtyři dívky a deset chlapců. Dvě děti plní povinné předškolní vzdělávání a deset dětí má odklad školní docházky, výzkumu se účastnili i chlapci ve věku tři a čtyři roky.

Cílem bylo také definování osvědčených doporučení při využívání dramaticko-výchovných metod se zvolenou skupinou na základě realizovaného projektu. Autorka definovala výzkumné otázky, které po vypracování a absolvování osmi lekcí zhodnotila a popsala v podkapitole 4.2 Doporučení pro rozvoj dětí v konkrétních oblastech za využití vhodných metod a postupů. Diplomantka sama zhodnotila projekt tak, že dramatická výchova je vhodným prostředkem pro rozvoj komunikačních schopností u sledované skupiny a rozvíjí u dětí kognitivní, komunikační a sociální dovednosti.

Dle mého názoru vymezení cíle splnila, autorka vše vysvětlila, popsala a zhodnotila v podkapitole 3.2.5.2 Odpovědi na otázky z oblasti využívání dramatické výchovy ve vzdělávání dětí s NKS.

## **Aktuálnost tématu (a relevance zvolené metodologie v případě diplomové práce):**

Propojení dramatické výchovy a narušené komunikační schopnosti je velice aktuální téma, dětí a žáků s NKS neustále přibývá a je potřeba řešit zlepšení pedagogické, logopedické a klinické praxe, což dramatická výchova komplexně nabízí. Také to diplomantka uvádí ve své praktické části. Autorka se ve své praxi soustřeďuje na středně těžké a těžké diagnózy NKS. O jaké konkrétní poruchy přímo v rámci tohoto projektu jde se ale z práce nedozvídáme, což pro následné zobecnění pro dané diagnózy v praktické části není možné. Bylo by proto zajímavé z metodologického hlediska popsat dané diagnostiky NKS a následně porovnáním zjistit, na které diagnózy se lépe uplatňovaly konkrétní techniky a metody dramatické výchovy. Jelikož ale nejsou v teoretické části uvedeny, jedná se komplexní posouzení kvalitativní metodou.

Není jasně vysááno, jaké metodologické postupy budou užity. Jednalo se hlavně o metodu pozorování a reflexe a nezúčastněné pozorování odborníky, kteří odpovídali po shlédnutí jedné lekce ze záznamu na následující otázky: Nabízí předložená lekce dostatek příležitostí pro rozvoj komunikačních dovedností (schopností) u dětí s NKS? Je z vašeho pohledu předložená lekce vhodná pro naplňování vzdělávacích cílů předškolního vzdělávání v logopedické třídě? Poté, až na základě odpovědí klinické logopedky, jsme se dozvěděli některé diagnózy dětí, které se účastnily výzkumu.

## **Odborný přínos, původnost práce a její případné využití v praxi:**

Práce je původní, projektová část je tvořena přímo na míru žákům dané logopedické třídy. Neznáme z textu ale jejich logopedické diagnózy, je tedy těžší její případné využití v praxi užít na daný vzorek dětí.

Odborný přínos vnímám hlavně v projektové části, která je zpracována jak pomocí pedagogických cílů, tak i cílů z pohledu dramatické výchovy a dané příběhy jsou zpracovány přímo pro žáky s těžšími formami NKS. V teoretické části práce ale mnoho odbornosti a inovativnosti najít nelze, je hodně strohá, krátká a užívá málo informačních zdrojů.

## **Logická stavba a členění práce:**

Je zřejmá jistá diskrepance mezi teoretickou a praktickou částí diplomové práce. Po velmi stručném vymezení pojmů verbální a neverbální komunikace v kapitole s názvem Komunikace a narušená komunikační schopnost není jasné, proč jsou více vymezeny pouze tři logopedické diagnostiky vývojová dysfázie, koktavost a mutismus. A také není zcela jasné, zda jde o diagnostiky, které se v dané třídě vyskytují, jelikož v podkapitole 3.2.2.1 Charakteristika skupiny nejsou vypsány logopedické diagnózy dětí, se kterými byl veden výzkum a projektová část práce. Autorka napsala pouze „*Všechny děti mají diagnostikovanou středně závažnou až závažnou poruchu řeči, jeden chlapec mírné PAS, tři chlapci středně závažnou poruchu chování a jeden chlapec dlouhodobé SVP.*“ To, že vypsala psychologické diagnózy ale

neurčuje, jakou formu NKS mají a o jejich zlepšení, dle názvu práce, jde především. V textu se dále objevují i jiné diagnózy, například lehká mentální retardace, ta způsobuje v rámci NKS opožděný či omezený vývoj řeči, ten však v podkapitole Vybrané závažné poruchy oblasti NKS předškolním věku nejsou vysvětleny jako teoretický podklad pro praktickou část práce. Ani vysvětlení pojmů expresivní a receptivní vývojová dysfázie, které se v praktické části objevují, v teoretickém podkladu nenácházíme. Jde o důležité vymezení, receptivní vývojová dysfázie narušuje porozumění, expresivní vývojová dysfázie pak vlastní tvorbu řeči.

Druhá kapitola je již obsáhlejší a obsahuje více zdrojů, ze kterých autorka čerpala. V kapitole 2.2 Metody dramatické výchovy využitelné při vzdělávání a rozvoji dětí s NKS autorka píše, že „*Následující výčet slouží pouze pro obecnou charakteristiku metod v širším slova smyslu. Některé dále uvedené metody je možné při práci s dětmi s NKS využít pouze okrajově, některé téměř vůbec – to se týká především charakterizačních pantomim, náročnějších improvizací, nebo verbálních technik.*“ Tuto stručnou diagnostiku mohla popsat i v kapitole o vybraných poruchách, aby zájemci, kteří by si chtěli danou práci přečíst, měli teoretický základ pro pochopení praktické části práce, jelikož se tam objevují i další diagnózy.

U výzkumné otázky: Zlepšila se u dětí vyjadřovací (verbální i neverbální) schopnost?, jsou podklady pro její zhodnocení v teoretické části práce vypsány pouze heslovitě a v závěru výzkumu je zhodnoceno zlepšení, ale nemůžeme se opřít o přesná data a dané termíny z teoretických podkladů, které bychom pak mohli na základě úspěšného výzkumu zanalizovat a zobecnit pro budoucí zájemce o tuto problematiku. V teoretické části porucha výslovnosti, tedy dyslálie, více popsána a vysvětlena není. Dále také motorická cvičení, která se objevují skoro v každé lekci, řeší a upravují výslovnost, také nejsou v teoretické části objasněna. Je to škoda pro budoucí čtenáře, kteří by mohli spolupráci logopedie a dramatické výchovy více pochopit a spojit tak jednotlivé principy dohromady. Diplomantka, která dle projektové části určitě ví, proč dané techniky používá, jen nepovažovala za důležité mít je v teoretické části vysvětlené, což je velké škoda.

Na druhou stranu musím vyzdvihnout podkapitolu 4.2 Doporučení pro rozvoj dětí v konkrétních oblastech za využití vhodných metod a postupů, kde je jasně, výstižně, plně a inovativně vypsáno, co děti s NKS potřebují zlepšit a jak tomu metody a techniky DV mohou dopomoci. A lekce, které jsou dodány jako příloha, jsou podrobně popsány a jsou uvedeny jednotlivé metody a techniky, které jsou zaměřeny na jasně definované oblasti vývoje dítěte.

### **Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:**

Formální úprava vyhovuje předepsaným normám. Práce je rozdělena na čtyři kapitoly, dvě teoretické, jednu projektovou a jednu zhodnocující pod názvem Doporučení pro dramaticko-výchovnou práci s dětmi s NKS definované na základě realizovaného projektu.

Rozsah praktické části je přiměřený a plnohodnotně zpracovaný, ale teoretická část za praktickou značně zaostává, kapitoly a podkapitoly jsou vedeny povrchně, dle mého názoru nedůsledně a nevysvětlují dostatečně

termíny, které se vyskytují v praktické části.

### **Práce s informačními zdroji:**

Diplomantka užívá v teoretické části v rámci jedné podkapitoly nedostatečné množství zdrojů, někdy se opírá pouze o jeden v rámci jedné podkapitoly. (např. 1.1 Komunikace, 1.1.3 Neverbální komunikace, 1.5.2 Obecná pravidla péče o řeč apod.) Některé pojmy nejsou v teoretické části práce ani uvedeny, a přitom jsou v praktické části hojně využívány. Například expresivní a receptivní vývojová dysfázie, Jde o termíny z oblasti narušené komunikační schopnosti, která je v názvu práce a měly by tedy být vysvětleny a mít v teoretické části své místo.

### **Jazyková, stylistická a terminologická úroveň:**

Autorka má v práci spoustu jazykových i stylistických chyb, překlepů a omylů z nedůslednosti. (například na str. 60 škrtnuté nesmazané slovo nápady, na str. 66 jsou definován), chybí často spojovníky, které už se v textu objevily (str. 66 speciálně pedagogické), apod.

Terminologická úroveň v teoretické části výrazně pokulhává za terminologií v části praktické, kde je vše vysvětleno. Nedochází k provázanosti mezi těmito dvěma částmi. Použité termíny mají být osvětleny už v teoretické části práce, která je základ pro praktickou část. Diplomantka také uvádí pouze termín dysfázie, ve speciální pedagogice se užívá termín vývojová dysfázie, ke sjednocení došlo už v roce 2016, ona ale užívá zdroje z roku 2006 a 2011. Další termín, který užívá v praktické části, je selektivní mutismus, což pro čtenáře může být matoucí, jelikož v teoretické části je uveden termín elektivní. Oba termíny znamenají to samé, ale v teoretické části to osvětleno není.

V podkapitole 1.5 je uvedena práce logopeda mimo jiné jako pracovníka ve zdravotnictví a klinického logopeda, který pracuje v soukromé praxi. I klinický logoped ale pracuje ve zdravotnictví, což z textu nevyplývá a může to být opět pro neznalého čtenáře zavádějící informace.

V rámci realizovaných lekcí je uvedeno, že „logopedická chvilka je pro děti běžnou součástí dne v MŠ, takže ji zvládly bez obtíží.“ Není ale vysvětleno, co daná logopedická chvilka obsahuje za metody a techniky. Stačilo by jen stručně vysvětlit, co v rámci logopedické třídy zahrnuje.

### **Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:**

Velmi oceňuji volbu tématu a realizaci projektu. Jedná se o pozorování, i tak by ale bylo vhodné popsat důkladněji metodologii práce. Za nejdůležitější část považuji kapitolu 4.2 Doporučení pro rozvoj dětí v konkrétních oblastech za využití vhodných metod a postupů. Je propracovaná, prakticky vedená, inovativní a obsahově vydatná. Je tedy škoda, že není dostatečně propracovaná teoretická část, na jejímž podkladě by vyzněly lépe výsledky výzkumu v praktické části. Tato práce by pak mohla být větším přínosem pro učitele

nejen logopedických tříd, kteří by chtěli dané lekce aplikovat do svých praxí, pokud by provázanost a lepší srozumitelnost byla podchycena už v teoretické části práce. Mohli by ji dále rozvíjet a navazovat na ni. Stejně tak by to mohlo být bráno jako podnět, který by byl rozvinut v případném doktorském studiu.

### **Otázky a náměty k diskuzi při obhajobě:**

Ve Vaší práci máte více vymezeny pouze tři logopedické diagnostiky: vývojová dysfázie, koktavost a mutismus. Z jakého důvodu jste se soustředila právě na ně a nerozvinula jste i ostatní diagnózy, které se ve Vaší práci objevují?

Jaké metody a techniky dramatické výchovy byste vyzdvihla, po zkušenosti během lekcí, jako ty nejefektivnější pro práci s žáky s NKS?

Ve Vaší diplomové práci máte zaznamenána obecná pravidla péče o řeč, jaké další techniky používáte pro rozvoj dětské řeči či komunikace?

**Doporučení práce k obhajobě:** ANO  
**Navrhovaná klasifikace:** C-D  
**Datum vypracování posudku:** 24.5.2023

.. .Mgr. Vendula Holčáková . . .

Jméno oponenta práce

.....

(datum a podpis)